
การพัฒนาบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

Household Accounting System Development for Farmers the Sufficiency Economy

ดร.วริศรา เหล่าบำรุง*
Dr.Varisara Lawbaumrung

บทคัดย่อ

การพัฒนาบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีในระดับชุมชน ตลอดจนปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเกษตรกร 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีและการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) เพื่อทดลองใช้รูปแบบระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นเกษตรกรครัวเรือนประเภททำสวน ในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 200 คน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การผันแปร (Analysis of Variance ANOVA) เพื่อทำการเปรียบเทียบผลของการฝึกอบรมผู้ทำบัญชีของกลุ่มทอผ้า ก่อนและหลังการฝึกอบรม และทำการวิเคราะห์เส้นทาง (ความสัมพันธ์) (Path Analysis) เพื่อใช้ทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ทุกเส้นที่อยู่ในกรอบแนวคิดด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficients) จะนำเสนอตารางแสดงให้เห็นผลเชิงสาเหตุและผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวทั้งทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) ที่มีต่อตัวแปรตาม ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรครัวเรือนส่วนใหญ่เพศหญิง ร้อยละ 55.5 จบการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. มัธยมปลายหรือเทียบเท่า อายุเฉลี่ย 42 ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,290.50 บาท จากการทำสวน ปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนก่อนการอบรมค้นพบว่า เกษตรกรครัวเรือนไม่เห็นถึงความสำคัญในการจัดทำบัญชี ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือนและไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลการเงิน ดังนั้นบัญชีครัวเรือนจำเป็นต้องจัดทำ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท 1) สมุดบัญชีครัวเรือน และ 2) รายงานทางการเงินของเกษตรกรครัวเรือน หลังจากอบรมเกษตรกรครัวเรือนแล้วผลการทดสอบก่อนและหลังอบรมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญและพบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในเชิงสาเหตุมากที่สุดคือความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งเป็นผลทางตรงและทางอ้อมผ่านความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน และการควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน มีผลในเชิงสาเหตุทางตรงเช่นกัน

คำสำคัญ : การพัฒนาบัญชี / ครัวเรือน / เศรษฐกิจพอเพียง

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำประธานหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

ABSTRACT

Household accounting system development for farmers the sufficiency economy. Research objectives : 1) to study accounting at the community level. Samples used in this study. 2) to development for household accounting system the sufficiency. 3) to test the result of household accounting system the sufficiency. A family of gardeners, farmers in Nakhon Sawan province, 200 people were analyzed for variance (Analysis of Variance ANOVA) to compare the and post-training. Also path analysis was used to test the relationship among the variables. The results showed that Most farmers were female and 55.5 percent graduated with a Bachelor's Degree or equivalent high school degree, average age 42 years and had a median income of 12,290.50 per month from the garden. Accounting problems were discovered before the training. Farmers were not the importance of accounting knowledge and understanding of the household account and do not want to disclose financial information. The household accounts have been prepared, divided into two types : 1) household accounts, and 2) the financial report of the farm household. The farmers were trained and the test results before and after training is significantly different and found it. Variables that affect the management of the economy were sufficient. In the most. Knowledge of the household account. As a result, directly and indirectly through its ability to do household Monitoring and control. The accuracy of the household account. Direct causal effect as well.

Keywords : Accounting System Development / Household / Sufficiency Economy

บทนำ

จากภาวะสังคมปัจจุบันที่เต็มไปด้วยกระแสวัตถุนิยม และความฟุ้งเฟ้อฟุ้งเฟ้อ จนทำให้คนไทยหลงเดินทางผิดไปตามกระแสนิยมจนกลายเป็นปัญหา โดยเฉพาะปัญหานี้สินที่ไม่มีวันจบสิ้น จากปัญหาดังกล่าวในการดำรงชีวิตให้อยู่รอดภายใต้สังคมในปัจจุบัน แนวทางหนึ่งที่ประชาชนไทยควรยึดตามแนวทางปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมองเห็นถึงความสำคัญของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตัวเอง รู้จักความพอมีพอกินพอมีพอใช้ คำนี้ถึง 1) ความพอประมาณ 2) ความมีเหตุผล และ 3) ความมีภูมิคุ้มกัน พร้อมกับทรงเตือนสติประชาชนคนไทยไม่ให้ประมาท โดยเฉพาะการใช้จ่ายเงินอันเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินชีวิต (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2546, หน้า 123) การจัดทำบัญชีครัวเรือนเป็นการจดบันทึกรายรับรายจ่ายประจำวันของครัวเรือน ทำให้ทราบผลการดำเนินงานของครัวเรือน และฐานะการเงินของครัวเรือน ตลอดจนสามารถนำข้อมูลมาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้อย่างเหมาะสม ทำให้เกิดการออม การใช้จ่ายเงินอย่างประหยัดคุ้มค่า ไม่ฟุ้งเฟ้อ ดังนั้นการทำบัญชีครัวเรือนมีความสำคัญดังนี้ 1) ทำให้ตนเองและครอบครัวทราบรายรับ-รายจ่าย หนี้สิน และเงินคงเหลือในแต่ละวัน และ 2) นำข้อมูลการใช้จ่ายเงินภายในครอบครัวมาจัดเรียงลำดับความสำคัญของรายจ่าย และวางแผนการใช้จ่ายเงิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการพัฒนาบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยทำการศึกษาาระบบบัญชีต่างๆ ในระดับชุมชน สภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อพัฒนาสร้างรูปแบบระบบบัญชีครัวเรือน จัดอบรมการทำบัญชีครัวเรือนให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้จริงเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี การวิเคราะห์รายการค้าถึงรายจ่ายที่จำเป็นและไม่

จำเป็นสำหรับครัวเรือน ตลอดจนทราบผลการทดสอบที่ได้ผ่านการอบรม ก่อนและหลังการฝึกอบรม จากการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อการเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีในระดับชุมชน ตลอดจนปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเกษตรกร
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีและการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีในระดับชุมชน ตลอดจนปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเกษตรกร เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีและการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึก สร้างรูปแบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นำข้อมูลเพื่อทดลองใช้รูปแบบระบบการจัดทำบัญชีและการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยผลการทดสอบการวิเคราะห์การแปรปรวน (ANOVA) เพื่อวิเคราะห์ผลการฝึกอบรมเปรียบเทียบก่อน-หลังการฝึกอบรม และการวิเคราะห์เส้นทาง (ความสัมพันธ์) (Path Analysis) เพื่อใช้ทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ทุกเส้นทาง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มประชากรเกษตรกรครัวเรือน จำนวน 392 คน ได้แก่ กลุ่มเกษตรกรทำสวนตากฟ้า ทำสวนส้มตำบหนองตางู ทำสวนตาลโตนดท่าไม้ และ ทำสวนบางมะฝ่อ

กลุ่มตัวอย่าง

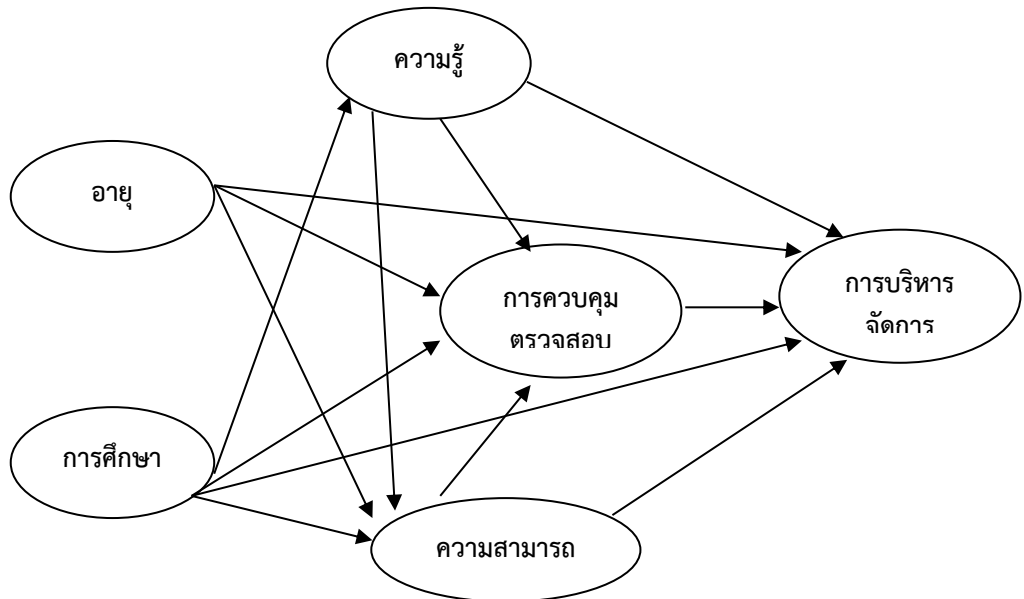
ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการคำนวณจากสูตรคำนวณกลุ่มตัวอย่างประชากรของ Yamane Taro โดยการกำหนดค่าความเชื่อมั่น 95% ความผิดพลาดที่ไม่เกิน 5% หรือระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างและเจาะจงหรือมีจุดมุ่งหมาย (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบ่งแบบสอบถามเป็น 5 ตอน ดังนี้ 1) ชื่อ-สกุล ประกอบด้วยข้อความ 6 ข้อ ได้แก่ ชื่อ ชื่อสกุล ชุมชน เพศ อายุ การศึกษา รายได้ต่อเดือน การได้รับอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือน 2) สภาพของการจัดทำบัญชีครัวเรือน ประกอบด้วยข้อความ 8 ข้อ ความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อ 3) ความสามารถและประสบการณ์ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยข้อความ 20 ข้อ 4) ความรู้ด้านการควบคุมตรวจสอบ และความถูกต้องในการจัดทำบัญชีครัวเรือน เพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยข้อความ 10 ข้อ และ 5) การบริหารจัดการครัวเรือนเพื่อเกษตรกรรมตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยข้อความ 15 ข้อ ประกอบด้วยทฤษฎีความพอประมาณ ความมีเหตุผล และความมีภูมิคุ้มกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยแสดงเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเพื่อทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ทุกเส้นที่อยู่ในกรอบแนวคิด ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficients) มาแล้วจะนำเสนอตารางแสดงได้ผลเชิงสาเหตุ และผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ทั้งทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) ที่มีต่อตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย การวิเคราะห์เส้นทาง(ความสัมพันธ์)การบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ ประเมินผลข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยด้วยระบบคอมพิวเตอร์ โดยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ ดังนี้

1. ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุดและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการอธิบายการวิเคราะห์เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคลของเกษตรกรครัวเรือน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1
2. การวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ทุกเส้นที่อยู่ในกรอบแนวคิด ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficients) มาแล้วจะนำเสนอตารางแสดงได้ผลเชิงสาเหตุ และผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ทั้งทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) ที่มีต่อตัวแปรตามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2

3. การใช้เทคนิคการวิเคราะห์การผันแปร หรือการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) เพื่อทำการวิเคราะห์ผลของการฝึกอบรม เปรียบเทียบก่อน-หลังการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงเกี่ยวกับตัวแปร สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน และการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 3

ผลการศึกษา

วัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อ 1. การศึกษาการจัดทำบัญชีในระดับชุมชน ตลอดจนปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเกษตรกร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.5 และเพศชาย ร้อยละ 45.5 จบการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. มัธยมปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 43.0 ปริญญาตรี ร้อยละ 28.0 มัธยมต้น ร้อยละ 12.0 ประถมศึกษา ร้อยละ 9.0 และ สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 8.0 และโดยส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมการทำบัญชีครัวเรือน อายุเฉลี่ย 42 ปี และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,290.50 บาท จากการทำสวน ปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนก่อนการอบรมค้นพบว่า เกษตรกรครัวเรือนไม่เห็นถึงความสำคัญในการจัดทำบัญชี ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการทำบัญชีครัวเรือนและไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลการเงิน

วัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อ 2.

2.1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระต่างๆ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นกับตัวแปรตาม (ซึ่งในที่นี้ คือ การบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง) ผู้วิจัยจึงได้สร้างกรอบแนวความคิดสำหรับการวิจัยแสดงให้เห็นถึงเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อใช้ทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ทุกเส้นทางที่อยู่ในกรอบแนวความคิดด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Ccoefficients) มาแล้วจะนำเสนอตารางแสดงให้เห็นผลเชิงสาเหตุและผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัวทั้งทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) ที่มีต่อตัวแปรตาม

สมการโครงสร้างที่ได้จากกรอบแนวความคิดข้างต้นคือ

$$\text{Manage} = \beta_1 \text{ Audit} + \beta_2 \text{ SKILL} + \beta_3 \text{ KNOW} + \beta_4 \text{ AGE} + \beta_5 \text{ EDU} \quad \dots (1)$$

$$\text{Audit} = \beta_6 \text{ SKILL} + \beta_7 \text{ KNOW} + \beta_8 \text{ AGE} + \beta_9 \text{ EDU} \quad \dots (2)$$

$$\text{Skill} = \beta_{10} \text{ KNOW} + \beta_{11} \text{ AGE} + \beta_{12} \text{ EDU} \quad \dots (3)$$

$$\text{Know} = \beta_{13} \text{ AGE} + \beta_{43} \text{ EDU} \quad \dots (4)$$

ในที่นี้

Manage	คือ การบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
Audit	คือ การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน
Skill	คือ ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน
Know	คือ ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน
Age	คือ อายุ
Edu	คือ การศึกษา

$\beta_1, \beta_2, \beta_3, \dots, \beta_{30}$ = ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง

จากกรอบแนวความคิดในการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงผู้วิจัยได้สร้างกรอบแนวความคิดสำหรับการวิจัยแสดงเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เพื่อทดสอบเส้นทางความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ทุกเส้นที่อยู่ในกรอบแนวความคิด ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Regression) เมื่อได้ค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง (Path Coefficients) มาแล้วจะนำเสนอตารางแสดงได้ผลเชิงสาเหตุ และผลของตัวแปรอิสระแต่ละตัว ทั้งทางตรง (Direct Effect) และทางอ้อม (Indirect Effect) ที่มีต่อตัวแปรตาม กล่าวคือ การบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (Manage)

จากกรอบแนวความคิดสามารถเขียนเป็นสมมติฐานสำหรับการวิจัยได้ 4 ข้อ ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การบริหารจัดการบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (Management, Manage) ขึ้นอยู่กับ การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน (Audit) ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน (Skill) ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) อายุ (Age) และการศึกษา (Education, Edu) ดังสมการ (1)

$$\text{Manage} = \beta_1 \text{ Audit} + \beta_2 \text{ Skill} + \beta_3 \text{ Know} + \beta_4 \text{ Age} + \beta_5 \text{ Edu} \dots (1)$$

สมมติฐานข้อที่ 2 การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน (Audit) ขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน (Skill) ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, KNOW) อายุ (Age) และการศึกษา (Education, Edu) ดังสมการ (2)

$$\text{Audit} = \beta_6 \text{ Skill} + \beta_7 \text{ Know} + \beta_8 \text{ Age} + \beta_9 \text{ Edu} \dots (2)$$

สมมติฐานข้อที่ 3 ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน (Skill) ขึ้นอยู่กับความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) อายุ (Age) และการศึกษา (Education, Edu) ดังสมการ (3)

$$\text{Skill} = \beta_{10} \text{ Know} + \beta_{11} \text{ Age} + \beta_{12} \text{ Edu} \dots (3)$$

สมมติฐานข้อที่ 4 ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) ขึ้นอยู่กับ อายุ (Age) และการศึกษา (Education, Edu) ดังสมการ (4)

$$\text{Know} = \beta_{13} \text{ Age} + \beta_{14} \text{ Edu} \dots (4)$$

ผลการวิเคราะห์สมการโครงสร้างของความสัมพันธระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระด้วยการวิเคราะห์ถดถอยแบบขั้นตอน

$$\begin{aligned} \text{Manage} &= .798 \text{ Audit} + .191 \text{ Know} \dots (5) \\ &\quad (14.13) \quad (3.39) \end{aligned}$$

$$R^2 = .96, \quad \text{See} = 7.56, \quad F = 1756.54, \quad \text{Significance of } F = .000^{***}$$

$$\begin{aligned} \text{Audit} &= .662 \text{ Skill} + .336 \text{ Know} \dots (6) \\ &\quad (16.03) \quad (8.13) \end{aligned}$$

$$R^2 = .97, \quad \text{See} = .86, \quad F = 2686.31, \quad \text{Significance of } F = .000^{***}$$

$$\begin{aligned} \text{Skill} &= .946 \text{ Know} \dots (7) \\ &\quad (37.20) \end{aligned}$$

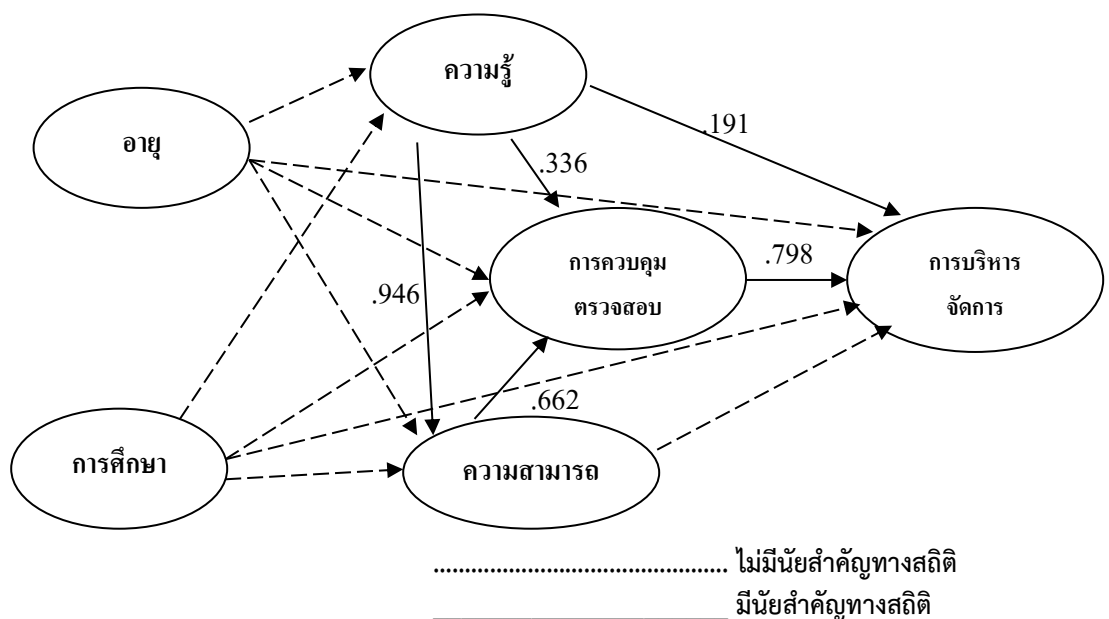
$$R^2 = .90, \quad \text{See} = 2.75, \quad F = 1383.52, \quad \text{Significance of } F = .000^{***}$$

หมายเหตุ ในวงเล็บ คือ ค่าของ t และ *** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .000

ผลการวิเคราะห์ตามที่ได้แสดงไว้ในสมการ 5) พบว่า การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน (Audit) และความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) มีผลต่อการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (Management, Manage) โดยสามารถอธิบายได้ร้อยละ 96.0 ซึ่งเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้

ส่วนสมการ 6) พบว่า ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน (Skill) และความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) มีผลต่อการควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน (Audit) โดยสามารถอธิบายได้ร้อยละ 97.0 ซึ่งเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้

ส่วนสมการ 7) พบว่า ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) มีผลต่อความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน (Skill) โดยอธิบายได้ร้อยละ 90.0 ซึ่งเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้

ภาพที่ 2 เส้นทางความสัมพันธ์หลังการวิเคราะห์เส้นทาง (ความสัมพันธ์) การบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

เมื่อนำผลที่ได้เสนอไว้ในภาพที่ 2 นำมาเขียนสรุปเป็นตารางแสดงผลทางตรงและทางอ้อมของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์เส้นทางความสัมพันธ์ทางตรง และทางอ้อมของตัวแปรที่มีผลต่อการบริหารจัดการ
ครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวแปรที่มีผลต่อการบริหารจัดการครัวเรือนตาม แนวเศรษฐกิจพอเพียง	เชิงสาเหตุและผล		
	ทางตรง	ทางอ้อม	รวม
การควบคุมตรวจสอบ	.798	-	.798
ความสามารถในการจัดทำบัญชี	-	.528	.528
ความรู้ในการจัดทำบัญชี	.191	.768	.959

จากตารางที่ 2 พบว่า ตัวแปรที่มีผลต่อการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
ในเชิงสาเหตุมากที่สุดคือ ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งเป็นผลทางตรงและทางอ้อมผ่านความสามารถ
ในการทำบัญชีครัวเรือน และการควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน ซึ่งการควบคุม
ตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน ก็มีผลต่อการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจ
พอเพียงในเชิงสาเหตุในทางตรงเช่นกัน ส่วนความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือนมีผลทางอ้อมโดยผ่านการ
ควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน

2.2 การพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีและการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจ
พอเพียง พบว่า การพัฒนาระบบบัญชีและการบริหารจัดการครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
นั้น ควรมีความจำเป็นอย่างย้งที่ต้องจัดทำ 1) ระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง
และ 2) รายงานการเงินครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง มีรายละเอียดดังนี้ ระบบบัญชี
ครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีความจำเป็นอย่างย้งที่ต้องจัดทำ 6 เล่ม ดังนี้
1) สมุดเงินสด 2) สมุดวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย 3) สมุดคุมสินทรัพย์ 4) สมุดสินค้างเหลือ 5) สมุดลูกหนี้รายตัว
และ 6) สมุดเจ้าหนี้รายตัว สำหรับรายงานการเงินครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีความ
จำเป็นอย่างย้งที่ต้องจัดทำ 1) งบกำไรขาดทุนแบบเบ็ดเสร็จ ทำให้ทราบถึง ผลการดำเนินงานของครัวเรือน
และ 2) งบแสดงฐานะการเงินครัวเรือน ทำให้ทราบฐานะการเงินของครัวเรือน

วัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อ 3. การทดลองใช้รูปแบบระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนว
เศรษฐกิจพอเพียง สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือนการควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน และการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนก่อนและหลังการอบรม

รายการ	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนของคะแนน		สถิติทดสอบ
	ก่อนอบรม	หลังอบรม	
สภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน			
ค่าเฉลี่ย	.20	8.00	F = 7490.73
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	.90	.00	Sig. = .000***
ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน			
ค่าเฉลี่ย	22.80	74.68	F = 2213.72
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	3.80	9.56	Sig. = .000***
ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน			
ค่าเฉลี่ย	.09	16.66	F = 5095.22
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	.41	2.22	Sig. = .000***
การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน			
ค่าเฉลี่ย	.03	10.00	F = 334853.60
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	.17	.00	Sig. = .000***
การบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง			
ค่าเฉลี่ย	37.95	114.79	F = 3972.58
ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	9.18	5.84	Sig. = .000***

จากตารางที่ 1 พบว่า หลังได้รับการอบรมเกษตรกรสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน และการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนดีกว่าก่อนได้รับการอบรม

การอภิปรายผล

1. จากการศึกษาการจัดทำบัญชีในระดับชุมชน ตลอดจนปัญหาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของเกษตรกรพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 55.5 และเพศชาย ร้อยละ 45.5 จบการศึกษาระดับ ปวช. ปวส. มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า ร้อยละ 43.0 ปริญญาตรี ร้อยละ 28.0 มัธยมต้น ร้อยละ 12.0 ประถมศึกษา ร้อยละ 9.0 และ สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 8.0 และโดยส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมการทำบัญชีครัวเรือน อายุเฉลี่ย 42 ปี และ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 12,290.50 บาท จากการทำสวน ปัญหาการจัดทำบัญชีครัวเรือนก่อนการอบรมค้นพบว่า เกษตรกรครัวเรือนไม่เห็นถึงความสำคัญในการจัดทำบัญชี ไม่มีความรู้ความเข้าใจในการ

ทำบัญชีครัวเรือนและไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลการเงินสอดคล้องกับงานวิจัยของมาร์ชและไซมอน (March & Simon, 1988) พบว่า คุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้ปฏิบัติงาน โดยทั่วไปมีผลต่อการทำงาน เนื่องจากอายุในช่วง 25-40 ปี เป็นช่วงหรือวัยทำงานที่ต้องอาศัยประสบการณ์ในการทำบัญชีความชำนาญ มีความขยัน อดทนต่อการทำบัญชี สุขภาพ ร่างกาย ตลอดจนการใช้สายตาในการทำงาน ความละเอียดรอบคอบ จะมีมากกว่าช่วงอายุ ตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป

2. จากการพัฒนารูปแบบการจัดทำบัญชีและการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การจัดทำบัญชีและการบริหารจัดการครัวเรือนควรทำการบันทึกบัญชี สรุปยอดเพื่อรายงานผลการเงิน ได้แก่ 1) งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จของครัวเรือน และ 2) งบแสดงฐานะการเงินของครัวเรือน โดยเก็บยอดจำนวนเงินจากสมุดบัญชีต่างๆ งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จของครัวเรือน จะสรุปยอดบัญชีหมวดรายได้และค่าใช้จ่าย โดยรายได้มาจาก 1) รายได้จากการขาย และ 2) รายได้อื่นๆ มาจาก รายได้ที่ไม่ใช่เนื่องจากการขาย เช่น ดอกเบี้ยรับเงินฝากธนาคาร ขายเศษเมล็ดพืชพันธ์เป็นต้น สำหรับหมวดค่าใช้จ่ายมาจาก 1) ต้นทุนขาย และ 2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานครัวเรือน สำหรับงบแสดงฐานะการเงินของครัวเรือน สรุปยอดบัญชีหมวดสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของครัวเรือน สินทรัพย์หมุนเวียน ประกอบด้วย 1) เงินสด 2) เงินฝากธนาคาร 3) ลูกหนี้ และ 4) สินค้าคงเหลือ สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน ประกอบด้วย 1) เครื่องมือเครื่องใช้ 2) ยานพาหนะ และ 3) บ้านและที่ดิน สำหรับส่วนของเจ้าของครัวเรือน ประกอบด้วย 1) ทุนครัวเรือน และ 2) กำไรสุทธิ (ขาดทุนสุทธิ) สอดคล้องกับงานวิจัยของปีเวอร์ (Beaver, 2003) ฮิลตัน (Hilton, 2007) และมนตรี ช่วยชู (2539) ซึ่งพบว่า การบันทึกบัญชีหรือการจัดทำบัญชีตามระบบการบริหารจัดการนั้นต้องทำการบันทึกรายการต่างๆ ที่เกิดขึ้น แยกประเภทต่างๆ ตามหมวดรายการบัญชี เพื่อสรุปรายงานผลการเงินให้กับผู้บริหารหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการบริหารจัดการครัวเรือนนั้น จะอภิปรายแต่ละสมมุติฐาน ดังนี้

สมมุติฐานข้อที่ 1) การบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (Management, Manage) ขึ้นอยู่กับ การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน (Audit) ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน (Skill) ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) การศึกษา (Education, Edu) และอายุ (Age) จากการวิเคราะห์พบว่า การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน (Audit) และความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) มีผลต่อการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง (Management, Manage) ซึ่งเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ สอดคล้องกับมาตรวัดในการทำบัญชีของนักวิชาการ ปีเวอร์ (Beaver, 2003) และสรรเสริญ วงศ์ช่อม (2544) กล่าวว่า ในการบริหารจัดการหรือต่อหน้าทีนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยหลักของการบริหารจัดการและความรู้ความสามารถในการจัดทำบัญชี และอรรถกัญญา ไขษิตานนท์, (2553) กล่าวว่า ในการบริหารจัดการและความสามารถในการทำบัญชี มีผลต่อการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

สมมุติฐานข้อที่ 2) การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน (Audit) ขึ้นอยู่กับ ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน (Skill) ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) การศึกษา (Education, Edu) และอายุ (Age) จากการวิเคราะห์พบว่า ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน (Skill) และความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) มีผลต่อการควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน (Audit) ซึ่งเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้ สอดคล้องกับนักวิชาการ ม็อกและไรท์ (Mock & Wright, 2002) กล่าวว่า ความสามารถหรือทักษะในการทำบัญชี ต้องมี

ความเชี่ยวชาญหรือมีความสามารถจึงจะทำให้ประสบผลสำเร็จ และมีผลต่อการตรวจสอบบัญชี หรือการยืนยันผลของข้อมูลทางการเงิน

สมมุติฐานข้อที่ 3) ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน (Skill) ขึ้นอยู่กับความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) การศึกษา (Education, Edu) และอายุ (Age) จากการวิเคราะห์พบว่า ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) มีผลต่อความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน (Skill) ซึ่งเป็นไปตามที่ได้ตั้งสมมุติฐานไว้

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว เกรย์ เพิร์ซ และไมเอดอ (Gray Perks & Miaunder, 2007) กล่าวว่า ความรู้ในการทำบัญชีประกอบด้วยการบันทึกบัญชี การแยกวิเคราะห์รายการค้าต่างๆ ตลอดจนการรับรู้มาตรฐานการบัญชีใหม่ๆจะทำให้เกิดความสามารถในการทำบัญชี และประสิทธิภาพต่อองค์กรนั้นๆ

สมมุติฐานข้อที่ 4) ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน (Accounting Knowledge, Know) ขึ้นอยู่กับการศึกษา (Education, Edu) และอายุ (Age) จากการวิเคราะห์พบว่า ความรู้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน ไม่ได้ขึ้นอยู่กับ อายุ (Age) และการศึกษา (Education, Edu) ซึ่งไม่ได้เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ ฮิลตัน (Hilton, 2007) กล่าวว่า ความรู้ในการจัดทำบัญชีนั้นต้องอาศัยประสบการณ์ หรือทักษะวิชาชีพนั้นๆ มากกว่า อายุ และการศึกษา เพราะอายุ และการศึกษา ในแต่ละบุคคลนั้น ไม่มีความเกี่ยวเนื่องกันกับความรู้ทางด้านบัญชี

3. จากการทดลองใช้รูปแบบระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า หลังได้รับการอบรมเกษตรกรสภาพการจัดทำบัญชีครัวเรือน ความรู้ในการทำบัญชีครัวเรือน ความสามารถในการทำบัญชีครัวเรือน การควบคุมตรวจสอบ ความถูกต้องของการทำบัญชีครัวเรือน และการบริหารจัดการครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดทำบัญชีครัวเรือนดีกว่าก่อนได้รับการอบรม เนื่องจากการอบรมได้ใช้ผลการวิเคราะห์สมมุติฐานต่างๆพัฒนาเป็นรูปแบบระบบการจัดทำบัญชีครัวเรือนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้การจัดอบรมตรงประเด็นสำคัญผู้อบรมได้รับความรู้ที่นำไปใช้ประโยชน์ได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลของการทดสอบ การพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า เมื่อมีการอบรมเกษตรกรครัวเรือน ทำให้เกษตรกร มีความสามารถในการปฏิบัติงานและการบันทึกบัญชีได้จริง เข้าใจง่าย ดังนั้น เกษตรกรครัวเรือน กลุ่มอื่นๆ หรือเขตพื้นที่อื่นๆ ควรมีการจัดอบรมในการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตามที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า และทดลองตามที่ได้ในการวิจัยเล่มนี้

1. ควรมีการจัดอบรมการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติได้จริง ตลอดจนเป็นครัวเรือนตัวอย่างให้กับเกษตรกรในพื้นที่อื่นๆ

2. ควรจัดทำเป็นตำรา การจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จากการทบทวนวรรณกรรมในบทที่ 2 เกี่ยวกับระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนขั้นตอนการปฏิบัติบันทึกบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เกี่ยวกับสมุดบัญชีต่างๆ และรายงานทางการเงิน ในบทที่ 4 ผลของการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้จากการวิเคราะห์ ตลอดจนแบบฟอร์มการจัดทำบัญชีของครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีการส่งเสริม สนับสนุน ในการพัฒนาระบบบัญชีครัวเรือนเพื่อเกษตรกรตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

4. ควรมีการศึกษาวิจัยตามความเป็นไปในการการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการบริหารจัดการการตลาด การบัญชีและการเงิน เพื่อนำไปสู่ความเข้มแข็งระดับประเทศต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- มนตรี ช่วยชู. (2539). การเสนอรูปแบบรายงานการบัญชีความรับผิดชอบต่อสังคมในประเทศไทย. คุุณินพนธ์ ภาควิชาการบัญชี บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สรเสรีญ วงศ์ชะอุม. (2544). เศรษฐกิจพอเพียงพื้นฐานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : เพชรรุ้ง.
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2546). ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ : เพื่อฟ้าพรินต์.
- อรกัญญา โฆษิตานนท์. (2553). การพัฒนาระบบบัญชีกลุ่มชุมชนทอผ้าที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม นครสวรรค์ : อจวัน.
- Beaver, W. H. (2003). **Financial reporting : An accounting revolution** Upper Saddle, New Jersey : Prentice-Hall.
- Gray, R., Perks, O. D. & Miaunder, K. (2007). **Corporate social reporting : Accounting and accountability.** London : Prentice-Hall.
- Hilton, R. W. (2007). **Managerial accounting.** (4 th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey : McGraw-Hill.
- March, J. G., & Simon, H. A. (1988). **Organizations.** New York : Wiley.
- Mock, T. J., & Wright, A. (2002, Fall). Evaluating the effectiveness of audit procedures. **Auditing: A Journal of Practice and Theory**, 1(3), 33-43.

References

- Beaver, W. H. (2003). **Financial reporting : An accounting revolution** Upper Saddle, New Jersey : Prentice-Hall.
- Choichoo, M. (1996). **The report offers an account of social responsibility in Thailand.** Doctoral dissertation, Graduate School Chulalongkorn University.
- Gray, R., Perks, O. D. & Miaunder, K. (2007). **Corporate social reporting : Accounting and accountability.** London : Prentice-Hall.
- Hilton, R. W. (2007). **Managerial accounting.** (4 th ed.). Englewood Cliffs, New Jersey : McGraw-Hill.
- Kositanon, O. (2010). **The Development of an accounting system for socially accountable management of weaves' communities in Nakhonsawan province.** Nakhonsawan : Arngoun.
- March, J. G., & Simon, H. A. (1988). **Organizations.** New York : Wiley.
- Mock, T. J., & Wright, A. (2002, Fall). Evaluating the effectiveness of audit procedures. **Auditing: A Journal of Practice and Theory**, 1(3), 33-43.
- Prasitruittasin, S. (2003). **Research methods in social sciences.** (12 th ed). Bangkok : Fraungfaprinting.
- Wongchaaum, S. (2001). **Sufficiency based on sustainable development.** Bangkok : Phatrun.